

Ensemble met rechts Fedja van Huêt als advocaat met zijn tweede echtgenote Maggie (Karina Smulders)

Parelende dialogen

Stuk Arthur Miller wordt gaandeweg afrekening met voormalig echtgenote Marilyn Monroe

Toneelgroep Amsterdam: *Na de zondeval*, tournee tot 1 april
Na de zondeval is, althans in Nederland, een van Arthur Millers minst gespeelde stukken. Miller schreef het in 1964, toen had ook de Nederlandse première plaats. Twee jaar later stond het nog eens op de rol, daarna nooit meer. Toneelgroep Amsterdam en regisseur Eric de Vroedt halen *Na de zondeval* uit de mottenballen. Niet zo gek, gezien de status van *After the Fall* als 'schandaalstuk'. Miller verwerkte er zijn huwelijk met Marilyn Monroe in, twee jaar na de zelfmoord van de actrice. Veel critici vonden dit onkies – maar daarom niet minder sappig. Behalve de verbintenis met Monroe bevat *Na de zondeval* nog tal van autobiografische elementen. Hoofdpersoon Quentin (gespeeld door Fedja van Huêt) is een Joodse, New Yorkse advocaat, die zich, net als Miller, ontworstelt aan zijn anti-intellectuele achtergrond. Dan zijn er de communistenjachten waaraan ook Miller ten prooi viel. Na een bezoek aan een concentratiekamp raakt Quentin in een crisis. Die gaat over oprechtheid

en trouw aan jezelf. Quentin beseft dat de totale schuldeloosheid niet bestaat, terwijl hij als advocaat altijd op zoek is geweest naar zuiverheid, naar een moreel juist handelen. In zijn tweede echtgenote Maggie (Karina Smulders) meende hij die gevonden te hebben. Zij representeert de kinderlijke onschuld. Of, zoals Miller het zegt: het woord 'nu' leek op Maggie's voorhoofd te staan, terwijl Quentin steeds gepreoccupeerd was met de toekomst, die hij 'als een

ARTHUR MILLER (1915-2005)

Amerikaanse toneelschrijver, verwierf wereldfaam met *De dood van een handelsreiziger* (1949). Van 1956 tot 1961 was hij getrouwd met filmactrice Marilyn Monroe.

Arthur Miller met Marilyn Monroe

breekbare vaas' in handen hield. Ja, schrijven kon Arthur Miller wel, en *Na de zondeval* bevat weer enkele parelende dialogen. Ook de grondvorm is gedurfd: Quentin richt zich tot een 'luisteraar' (bij De Vroedt wordt hij een therapeut), en vanuit die monoloog glijden we naadloos de herinnerde scènes in. Het merkwaardige en ook jammer is dan dat deze vorm halverwege wordt losgelaten. Wat begint als een therapeutische groepsessie, neemt gaandeweg meer en meer de vorm aan van een koortsvisioen en eindigt als een schijnbare afrekening met het personage dat wel erg veel op Marilyn Monroe lijkt. Immers, naarmate Maggie succesvoller wordt als artiest, raakt ze meer en meer in de greep van drank en pillen. Tegen al haar wispelturigheid is zelfs Quentin, die geloofde in de grenzeloze liefde, niet bestand. Van Huêt speelt Quentin als een neuroticus van het type Woody Allen, maar dan zonder de humor. Smulders maakt van Maggie een prachtige diva, wier onuitstaanbare sterallures een wezenlijke onzekerheid maskeren. Daarnaast zijn er tal van dubbelrollen die het er niet makkelijker op maken. Zo is dit een voorstelling die ontroert door indringende scènes en beelden, maar die als geheel toch niet overtuigt.

Thomas van den Bergh